

Obsah

I. Úvod	7
II. Aktuálnost problému mentální retardace	9
III. Teoretické úvahy a pojmové vymezení	15
1. Utváření nových názorů na mentální retardaci	15
2. Terminologie a pojmové vymezení	24
IV. Podmínky změn v duševním vývoji	36
1. Pojetí vývoje	36
2. Vývojové změny jako funkce věku	37
3. Vývojové změny vnější a vnitřní	38
4. Učení jako podmínka duševního vývoje	50
V. Analýza osobnosti mentálně retardovaného dítěte	57
1. Problémy vývoje osobnosti při opožďování rozumového vývoje dítěte	57
2. Výchova dítěte a obtíže jeho socializace	67
3. Mentálně retardovaný jedinec v malé společenské skupině	72
4. Emotivita a motivace mentálně retardovaných	79
5. Emoční deprivace	87
VI. Experimentální přístupy k problému osobnosti duševně opožďovaného dítěte	95
1. Pokusy s úrovní aspirace	96
2. Úspěch a neúspěch v životě dítěte	102
3. Psychologické poruchy vnímání, Rigidita chování	107
4. Procesy myšlení. Výzkum „řešení problémů“ a „utváření pojmů“	112
VII. Rozpoznání mentální retardace	119
1. Celkové výsledky inteligenčních zkoušek (IQ, mentální věk)	121
2. Profil výsledků v subtestech inteligenčních zkoušek	123
3. Výsledky výukových zkoušek	125
4. Charakteristiky vývoje řeči	126
5. Charakteristiky citového vývoje a regulace chování	129
6. Dlouhodobé sledování	130
7. Výsledky somatického, neurologického a psychiatrického vyšetření	131

VIII. Náprava poruch mentální retardace psychologickými prostředky	137
1. Odstranění emočních zábran	140
2. Změna motivace jednání duševně opožděného dítěte	140
3. Využití metod instrumentálního podmiňování	143
4. Správné využití časového faktoru	146
5. Sociální facilitace	147
6. Individuální přístup v ústavní výchově dětí	149
IX. Rozvíjení a rehabilitace psychomotoriky	156
1. Pojem psychomotoriky	156
2. Rozpaky nad cílem a metodami rehabilitace psychomotoriky	158
3. Motorický vývoj a problémy pohybové stimulace duševního vývoje dětí	159
X. Závěr	165
Příloha I. — Seznam typických situací a znaků deprivace	169
Příloha II. — Klasifikace stupňů mentální retardace	171
Резюме	174
Summary	177
Písemnictví	181
Věcný rejstřík	188